

SEL KOMMUNE

ÅRSBERETNING 2009

Nasjonalparkriket

1 Innholdsfortegnelse

	Side
• Introduksjon	3
• Administrasjonssjefens kommentar	4
• Ordførerens kommentar - det politiske år	5
• Kommunens styringsredskap	8
• Organisasjonskart og satsningsområdene	9
• Sysselsetting	10
• Medarbeidere og organisasjon	
• - 1. Sykefravær og attføring	11
• - 2. Likestilling	11
• Ansatte i kommunen	12
• - 3. Folketallsutvikling	12
• Økonomi	13
• - Driftsregnskapet	14
• - Investeringsregnskapet	16
• - Balanse	18
• Hovedtallanalyse	19
• Avviksanalyse	22
• Analyse av KOSTRA-tallene	24

Introduksjon

Årsberetningen for 2009 er utarbeidet på basis av kommunelovens og regnskapsforskriftenes krav og mindre vekt på å gi en total gjennomgang av aktiviteten i foregående år. Dette er søkt i varetatt gjennom en egen rapport fra virksomhetslederne.

Årsberetningen skal nå gi en lett tilgjengelig tilbakemelding på det økonomiske resultat, samtidig som en omtaler utviklingstrekk gjennom året.

Samtidig er det gitt løpende økonomisk rapportering til formannskapet.

Lovgrunnlaget for årsberetningen er kommunelovens § 48 nr.5. "I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme

kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene."

Det gjøres oppmerksom på at dette også omhandles i forskriftsbestemte noter til regnskapet.

Administrasjonssjefens kommentarer:

2009 har på flere måter vært et turbulent år i Sel kommune. Det ble nødvendig å gjøre store økonomiske innstramninger midt i året, på grunn av bortfall av inntekter knyttet til eiendomsskatten. Det er tilfredsstillende at regnskapet gir et positivt driftsresultat. Sel kommune har et regnskapsmessig mindreforbruk på vel 14.4 mill kr. Alle plasseringer gjennom Orkla Finans er avviklet i løpet av året, med siste utbetaling i mai/juni 2010. Avkastningen i 2009 er i underkant av 4.4 mill. kr.

Det har vært god økonomistyring i virksomhetene, her viser jeg til rapporten fra hver enkelt som er vedlagt årsberetningen. I dag er det et stort press på mange ansatte. På flere områder er det økte behov for velferdstjenester, samtidig som budsjettene er trange. Det er gjort en stor innsats av våre dyktige og lojale medarbeidere. Det vil jeg gi honnør for!

Det skjer fagutvikling på nær sagt alle arbeidsområder innen kommunal virksomhet. Det er en kontinuerlig oppgave å jobbe med kompetanseutvikling, ta i bruk ny teknologi, tilpasse organisasjonen til endringer i

rammebetingelsene. I årene som kommer vil kampen om kvalifisert arbeidskraft øke. De kommunene som har gode fagmiljø og kan tilby spennende arbeidsoppgaver vil ha en fordel i rekruttering av nye medarbeidere. Jeg tror etableringen av DMS nettopp vil gi oss en slik mulighet.

I årene framover vil alderssammensetningen i befolkningen gradvis endre seg. Antall eldre vil øke, mens det blir en relativt mindre andel barn og unge. Over tid vil dette medføre en viss endring i kommunens ressursbruk. Det kreves større ressurser inne helse og pleie/omsorg.

Men nettopp i en slik situasjon er det viktig å holde fokus på oppvekstmiljø, gode skoler og barnehager. Kommunens viktigste innsats for næringsutvikling og tilflytting er å ha gode tjenester, men også bidra til gode rammebetingelser gjennom en aktiv boligpolitikk, legge til rette for kultur og friluftsliv, og arealer for industri og næringsvirksomhet. Kommuneplanens arealdel skal rulleres, og dette viktige arbeidet starter i løpet av 2010.

Etter politisk bestilling har administrasjonssjefen satt i gang et arbeid for å utvikle et bedre og mer konkret mål- og resultatstyringssystem i Sel kommune. I løpet av første halvår 2010 blir kommunestyret invitert til å mene noe om hvilke resultatindikatorer som skal vektlegges i den årlige rapporteringen fra virksomhetene. Disse indikatorene kan trekkes ut av økonomisystemet, bruker- og medarbeiderundersøkelser, KOSTRA, fraværstatistikk. På samme vis må en finne en bedre modell for tertialrapportering til kommunestyret.

Sjur Mykletun
Administrasjonssjef

Ordførerens kommentarer – Det politiske år:

Å reise nybygg i tettbebygde strøk kan være kontroversielt. Naboer tar forståelig nok ofte til motmæle. Nye bygg og ny virksomhet fører til mer trafikk, utsikten fra stuevinduet, fra verandaen eller uteplassen i hagen blir endret. Slik den nå blir for beboerne rundt Sel rådhus etter at distriktsmedisinsk senter er på plass. Men i denne byggesaken har ingen kritiske kommentarer eller klager kommet på ordførerens bord. Tvert i mot. Følgende ytring fra en av naboene til rådhuset tror jeg er karakteristisk for den gjengse oppfatninga om DMS: *Et forsterket helsetilbud er så viktig for meg og for kommunens innbyggere at da må vi tåle at satsinga krever endring, eller at det går på bekostning av noe, i vårt tilfelle utsikten og stillheten i området.*

I et turbulent år har det vært godt å kunne følge byggeprosjektet i bakgården ved rådhuset. Det har daglig minnet meg på at særlig i vanskelig perioder er det viktig å holde fokus på de langsiktige målene for det politiske arbeidet.

Innføring av eiendomskatt i hele kommunen ble unødvendig kontroversiell. Parallelt fikk vi opp i dagen problemene knyttet til kommunens finansforvaltning. Det gikk på tilliten løs – mellom kommunestyret og administrasjonen, og mellom kommunen og innbyggerne og eiere av fritidsboliger. Mange ansatte hadde tunge dager. Det er viktig å lære av sine feil. En erkjennelse kommunestyret trakk i juni-møtet var at vi må systematisere rapporteringa på politiske vedtak og styrke dialogen mellom politiske utvalg og administrasjonen. Dette er fulgt opp i ettertid, blant annet ved at tilbakemelding fra administrasjonssjefen på politiske vedtak nå er fast post i kommunestyremøtene.

Jeg har tidligere gitt kommunestyret honnør for å satse offensivt og framtidsrettet ved å realisere ambisiøse anleggsutbygginger innen barnehage, skole, kultur og idrett, pleie og omsorg og helse. Og jeg gjør det gjerne igjen. Vi kan være stolte av de viktige beslutningene og

prioriteringene som er gjort. Ikke minst i en lavinntektskommune som Sel er det krevende for politikerne å kombinere nødvendige og viktige investeringer og utviklingsarbeid med ønske om å opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet.

De ansatte møter stigende forventninger og krav - fra oss politikere, gjennom statlige føringer og tilsyn og fra brukerne og deres familier og pårørende. Men våre ansatte er åpne for omstilling og medvirker i omfattende og kontinuerlig utviklingsarbeid. Gjennom hele året er det arbeidet med Kvalitetskommune-prosjektet. I pleie og omsorg arbeides det godt med å styrke rutinene, blant annet på dokumentasjon. Brukerundersøkelsene i barnehagene viser at vi har av landets mest fornøyde foreldre. Heidal skule og Otta ungdomsskole oppnådde svært gode eksamensresultater. Ved NAV Sel reduserte man utbetalinger av sosialhjelp ved å få flere over i aktive tiltak. Kulturretaten og Frivillighetssentralen har direkte og indirekte bidratt til at innbyggere i alle aldre har fått mange og gode (kultur)opplevelser. På "teknisk" har ansatte jobbet dag og natt for at vi skal få minst mulig ubehag når infrastrukturen slår seg vrang. Nye datasystemer, og dermed også nye oppgaver og rutiner, fases inn stadig vekk. Dette som noen eksempler blant mange på at jeg som ordfører registrerer alt det gode arbeidet som legges ned fra mange. Det skal vi som arbeidsgivere være takknemlige for, særlig etter et år med stormkast som har tatt mye oppmerksomhet og energi. Årsresultatet og rapportene fra virksomhetene dokumenterer at vi har lojale og dyktige medarbeidere.

DMS og bygging av nytt kulturhus har naturlig nok vært de største byggeprosjektene dette året. I tillegg var ferdigstillelsen av ny gang- og sykkelvei

på Sel viktig for nærmiljøet. Vi avsluttet stedsutviklingsprosjektet i Bjølstadmo og i tillegg kom det på plass veibelysning i samme område. Heidal svømmehall ble gjenåpnet med nytt, teknisk anlegg. På høstparten ble svømmehallen, deler av Heidalshallen og skoleanlegget koblet på det nye biobrensel-anlegget. Også DMS vil få oppvarming fra biovarme, og rør er lagt fram til Sel rådhus. Sel er nå en foregangskommune i utfasing av strøm og olje til oppvarming. Takket være regjeringas tiltakspakke fikk vi blant annet totalrenovert to trygdeboliger på Sel, innredet lokaler for Hjelpemiddelsentralen på Elvebakken, lagt nytt dekke på deler av Øya-vegen og fullført oppfyllinga av næringstomta sør for "Viking-bygget". I september åpnet formannskapet budsjettposten for byggetrinn 2 på Otta skole Nyhusom.

Kraftutbygging har vært til politisk behandling i flere omganger. Som vertskommune for kraftutbygging legger vi til grunn at vi skal ha en rettmessig andel av verdiskapninga kombinert med en kompensasjon for at vi stiller våre naturressurser til disposisjon for kraftutbyggerne. For Rosten-utbyggingas del ble ikke dette kravet innfridd. Derfor kunne ikke kommunestyret i februar 2010 anbefale konsesjon. Jeg er trygg på at dette er en avgjørelse som vil stå seg for ettertida. Ikke minst i forhold til kommende forhandlinger om Nedre Otta er det viktig at utbyggerne skal kjenne hvem de møter ved forhandlingsbordet.

Ny E6 i Gudbrandsdalen ble et folkekrav. I 2009 har vi sett hvor krevende det er å følge opp krav og ønsker om en trygg vei når kommunene skal få på plass planavklaringer. Etter at vi avklarte kryssløsninga ved Vangen har kommunestyret nå igjen å velge mellom dag- eller tunnellsøsning for strekninga Solhjem – Otta. Forsinkelser i planprosessene på sterkninga Ringebru – Otta har allerede forskjøvet utbygginga 1

år fram i tid i forhold til forhold ambisjonen i Nasjonal Transportplan. Sel kommunestyre må i 2010 sikre at vi ikke bidrar til ytterligere forsinkelser. Viss vi ikke lykkes med å få fram et byggeklart prosjekt står mange prosjekter andre steder i landet i kø for å overta midlene Stortinget har tildelt Gudbrandsdalen.

Sel kommune ønsket at Rondeslottet skulle videreføres som hotell, ikke tas i bruk som asylmottak. Rett før jul omgjorde Fylkesmannen vårt vedtak. Vårt fokus nå må være at vi skal sikre et best mulig tilbud til asylantene. Det krever at vi samarbeider tett med operatøren, UDI, hytteeierne på Raphamn og handelsnæringa på Otta. Fra tidligere perioder med asylmottak i kommunen har vi gjennomgående gode erfaringer. Blant annet har mange frivillige engasjert seg. Vi må sette vår ære i at vi også denne gangen skal få til et godt samspill mellom asylmottaket og lokalsamfunnet. Det har vi gode forutsetninger for å lykkes med.

Det kommende året vil bli preget av at vi åpner DMS og nytt kulturhus. Begge satsingene må brukes i den langsiktige utviklinga og profileringa av kommunen vår. Gode resultater her og ellers krever at kommunestyret har felles, tydelig mål og sammen skaper et positivt inntrykk av Sel kommune. Det er viktig å gi tilkjenne tydelige forventningene og være forutsigbare overfor våre ansatte for å skape trygghet og trivsel i virksomhetene. Tydelige mål og felles innsats i kommunestyresalen vil i neste omgang sikre forståelse og oppslutning hos våre innbyggere og velgere for det arbeidet vi legger ned som politikere. På forsommeren 2010 foreligger resultatene av innbyggerundersøkelsen. Det vil danne opptakten til et omdømme-prosjekt som vil gå framover til kommunevalget 2011. I dette arbeidet må kommunestyret invitere alle ansatte, innbyggere, næringsliv og hytteeiere med i en felles dugnad og innsats for vår felles framtid.

Dag Erik Pryhn
ordfører

Kommunens styringsredskap

Kommunen innførte i 2007 flatere styringsstruktur, såkalt 2-nivå modell. 2009 er andre driftsåret med denne organiseringen.

Alle skoler, institusjoner mm, er knyttet opp i mot rådhuset med felles dataplattform. Dette gjør at ansatte med tilgang til nettverket, har tilgang til samme informasjon på et elektronisk format samtidig.

Driftsregnskapet viser i hovedsak godt samsvar mellom regnskap og budsjett på den enkelte virksomhet. Uten å trekke bastante konklusjoner, kan en hevde at lederne tar ansvar for egen virksomhet når det gjelder økonomi- og personalstyring.

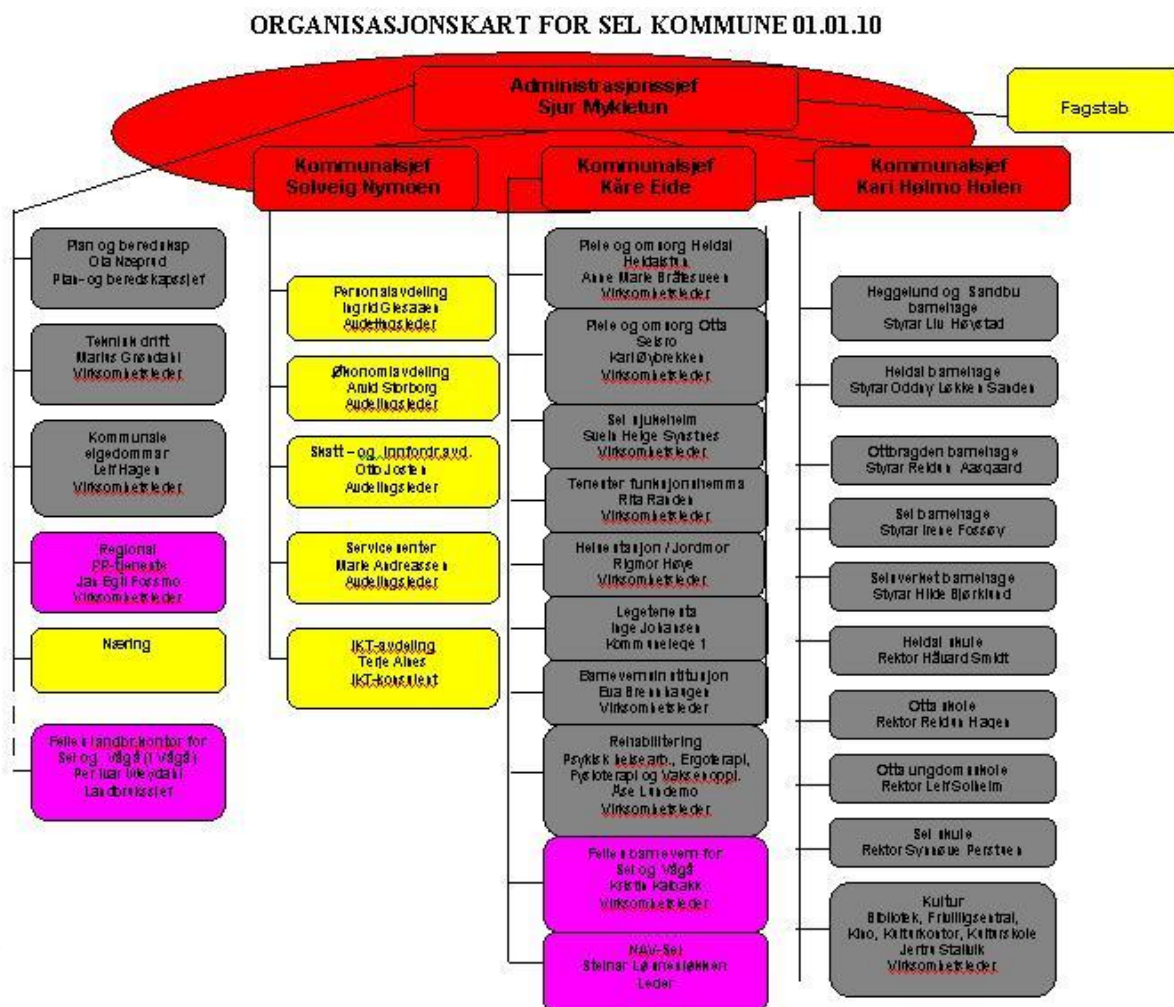
Det må i økende grad arbeides med målformuleringer som gir politikerne

mulighet for å påvirke og endre aktivitet. Bruk av rammer og delegerte fullmakter, krever at det finnes operasjonelle mål for aktivitetene. I denne sammenheng arbeides det i årsskiftet 2009/2010 med innføring av mål og resultatstyring for kommende år.

2-nivå modellen stiller krav til administrasjonssjefnivået. Dette må ha ressurser og utforming som gjør at en både gir virksomhetene nødvendig oppfølging og støtte, slik at de også kan gjøre en kvalitativt god saksbehandling og iverksetting av kommunens oppgaver.

Til årsberetningen følger det vedlagt en kort beskrivelse av siste år fra de 24 virksomhetene. Det er som sist år lagt vekt på denne delen av rapporteringen for 2009.

Kommunens 2- nivåmodell ser slik ut: (Rødt er ledergruppa, gult er staber, grått er virksomheter, rosa er interkommunale virksomheter.)

Satsingsområdene

I kommuneplanen er hovedmålet

Sel kommune skal være en så attraktiv kommune at folketallet opprettholdes og på sikt økes. Innbyggerne skal oppleve at de får dekket sine behov i alle livsfaser.

Vi har som mål å ligge langt framme i Kommune-Norge i vår tilrettelegging, service og tjenesteproduksjon. Graden av måloppnåelse skal dokumenteres gjennom ulike typer evalueringer, undersøkelser og ved bruk av offentlig statistikk.

Delmål:

Det er utarbeidet delmål for alle ansvarsområder. Disse er i sin tur ofte videreført i egne planer for virksomhetene. Det

arbeides med å gjøre målene mer operasjonelle og målbare.

Sysselsetting

Arbeid og yrke

Sysselsatte etter yrke og bostedskommune i 4. kvartal 2008

	I alt	Leder yrker	Akad. yrker	Høyskole yrker	Kontor	Service yrker	Bønder, mv.	Hånd verk	8 Operatør er, sjåførere mv.	9 Andre yrker
Dovre	1424	78	69	194	67	435	171	180	93	137
Lesja	943	49	36	139	38	206	246	87	98	43
Skjåk	1065	66	39	163	42	242	192	132	128	60
Lom	1213	66	56	183	70	348	192	119	115	63
Vågå	1550	84	82	205	91	429	228	217	115	99
Nord- Fron	2775	174	197	440	189	779	239	377	207	174
Sel	3053	184	171	467	259	836	186	372	336	242
I %										
Dovre		5,4	4,8	13,6	4,7	30,5	12,0	12,6	6,5	9,6
Lesja		5,2	3,8	14,7	4,0	21,8	26,1	9,2	10,4	4,6
Skjåk		6,2	3,7	15,3	3,9	22,7	18,0	12,4	12,1	5,6
Lom		5,4	4,6	15,1	5,8	28,7	15,8	9,8	9,5	5,2
Vågå		5,2	5,3	13,2	5,9	27,7	14,7	14,0	7,4	6,4
Nord- Fron		6,3	7,1	15,9	6,8	28,1	8,6	13,6	7,5	6,3
Sel		6,0	5,6	15,3	8,5	27,4	6,1	12,2	11,0	7,9

Som et regionsenter, burde andelen i offentlig forvaltning være høyere. I forhold til tallene året før har også andelen gått ned fra 29,7 til 27,4 prosent.

Medarbeidere og organisasjon

1. SYKEFRAVÆR OG ATTFØRING

Sykefraværet har vist en økning i 2009. Ved utgangen av 4. kv. 2008 var det 6,6 % mot uttalt målsetting på 5%. Tallene for første kvartal 2009 viser 7,1 %, 2. kvartal viser 7,3 %, 3. kvartal viser 7,8 % og 4. kvartal 7,1 % (kilde: nav.no).

Utviklingen i sykefraværet skjer til tross for at kommunen fokuserer aktivt på "nærvær" på arbeidsplassen.

Lovendringen i mars 2007 med "Tettere oppfølging av sykemeldte", stiller større krav til arbeidsgiver med f.eks. oppfølgingsplan for alle som har vært sykemeldt over 8 uker. Overholder kommunen ikke dette kan vi miste refusjonsrettighetene. Tilbakemeldingene fra NAV er at kommunen gjennomgående følger opp intensjonen i IA-avtalen.

Virksomhetslederne har ansvaret for oppfølging av sykemeldte. Arbeidet fokuserer på å få sykmeldte helt eller delvis tilbake i arbeid.

Bakgrunnstallene viser stor variasjon mellom virksomhetene. Virksomhetslederne gjør et betydelig arbeid for å få fraværet ned.

Det er satt i system ulike tiltak innenfor forebygging:

Medarbeidersamtale: - avdekke forhold på tidligst mulig stadium.
Fange opp hyppige egenmeldinger.
Fokus på arbeidsmiljø – trivsel.
Rutiner på personalsaker.
Lav terskel for å kunne ta opp saker.

Sel kommune har ett godt samarbeid med Nav for å finne varige ordninger for personer med lang sykehistorie.

Sykemeldt fravær over tid:

2006	2007	2008	2009
6,9	8,1	6,6	7,1

2. LIKESTILLING

I Sel kommune har vi en kvinneandel på 76,5 %. Dette er uendret fra 2008.

Hovedtariffavtalen har pålegg om at den enkelte kommune er pliktig til å arbeide med at ufrivillig deltid kan reduseres. Dette arbeidet er videreført i 2009. Det er et arbeidsmål at ingen ufrivillig skal ha under 40% stilling.

Ansvaret for at Sel kommune har en god likestillingspolitikk ligger til partssammensatt utvalg, og blir tatt opp i det lønnspolitiske drøftingsmøte mellom partene.

Administrasjonssjefen har det administrative ansvaret. Gj.snitt årslønn for kvinner og menn (100 % stilling):

	2009	2008
Kvinner	373318	354127
Menn	<u>383500</u>	<u>386671</u>
Diff. kvinne/mann	10182	32544

Forskjellene mellom kvinner og menn er redusert i 2009 i forhold til 2008.

Dersom en definerer ledende stillinger - i ledergruppa og virksomhetslederne (inkl. interkommunale samarbeid) er kvinneandelen 55%.

**S. Sysselsetting i kommunen - nivå 2 (K) etter region,
statistikkvariabel og tid (kilde: SSB)**

	2005	2006	2007	2008	2009
0517 Sel					
Antall avtalte årsverk eksklusive lange fravær i kommunen som konsern	433,5	462,6	452,0	448,2	497,6

3. FOLKETALLSUTVIKLING

Folketalet i Sel kommune pr. 31.12.2009 (kilde: SSB)

Sel kommune	I alt	Alder											
		0	1-4	5	6-12	13-15	16-19	20-39	40-54	55-66	67-79	80-89	90-
Begge kjønn													
01.01.2010	5 999	55	247	56	515	233	314	1 273	1 249	981	692	330	54
01.01.2009	6 015												
Endring	16												

Folketalet hadde i 2008 slik utvikling:

Sel	I alt	Alder							
		0-5	6-12	13-15	16-19	20-44	45-66	67-79	80+
01.01.2008	6005	361	532	245	302	1720	1793	677	375
31.12.2008	6015	356	515	259	303	1691	1830	676	385
Endring	10	-6	-17	14	1	-31	37	-1	10

I 2009 har det vært en svak folketallsnedgang i Sel. Det er del av en nasjonal trend som omkringliggende kommuner også merker i varierende grad.

ressursene fra grupper som reduseres i antall og over til grupper som blir flere. Enkelt sagt overføre ressurser fra barnehager og skole til pleie og omsorg.

Splittet opp på aldergrupper ser en forgubbing av befolkningen. For kommunen som økonomisk enhet medfører dette en utfordring i å flytte

Nedgangen i gruppene 20-39/20-44 år er en utfordring i forhold til folketallsøkning.

ØKONOMI

REGNSKAPSPRINSIPP

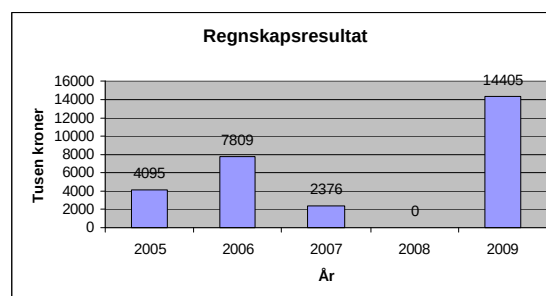
Sel kommune fører sitt regnskap etter de kommunale regnskapsprinsipper nedfelt i Kommunelovens § 48 og regnskapsforskriftens § 7. Anordningsprinsippet gjelder i kommunal sektor og betyr at all tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Driftsregnskapet viser driftsutgifter og driftsinntekter i kommunen og resultatet av dette i året. Investeringsregnskapet viser kommunens utgifter i forbindelse med investeringer, utlån m.v., samt hvordan disse er finansiert.

Driftsregnskapet til kommunen viser årlige avskrivninger som er årlige kostnader som følge av forbruk av driftsmidler. Avskrivningene påvirker kommunens brutto driftsresultat, men blir utnullet slik at netto driftsresultat er upåvirket av denne kostnaden. Netto driftsresultatet i kommunen er derimot belastet med årets avdrag som er den utgift som skal påvirke kommunes driftsresultat etter gjeldende regnskapsregler. Årsaken til at avskrivningene blir vist i regnskapet er bl.a. at

beslutningstakere og regnskapsbrukerne skal se denne kostnaden presentert i regnskapet og vurdere denne i forhold til kommunens driftsresultat og avdragsutgifter.

RAMMEVILKÅR/RESULTAT

Sel kommunes regnskap for 2009 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på 14,4 mill kr. Dette inkluderer ca 10 mill kr relatert til momskompensasjon fra investeringer.

DRIFTSREGNSKAPET

	Regnskap 2009	Reg. budsjett	Regnskap 2008
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	12 189 366	11 539 200	11 598 687
Andre salgs- og leieinntekter	38 187 548	36 443 520	35 821 108
Overføringer med krav til motytelse	98 429 902	66 800 555	92 058 547
Rammetilskudd	137 032 666	141 806 000	111 541 815
Andre statlige overføringer	13 346 279	8 181 740	8 593 285
Andre overføringer	2 431 915	1 924 901	2 033 048
Skatt på inntekt og formue	93 879 809	90 638 000	86 656 392
Eiendomsskatt	4 725 454	4 600 000	6 468 881
Andre direkte og indirekte skatter	696 082	195 000	522 920
Sum driftsinntekter	400 919 022	362 128 916	355 294 684
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	217 582 415	215 200 444	204 325 365
Sosiale utgifter	39 831 394	39 626 623	37 318 412
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	73 768 544	65 919 382	67 334 514
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	23 452 655	18 076 237	19 630 765
Overføringer	29 843 642	19 387 500	29 516 351
Avskrivninger	15 223 352	10 374 000	15 382 342
Fordelte utgifter	-5 002 703	-1 625 030	-5 607 744
Sum driftsutgifter	394 699 298	366 959 156	367 900 005
Brutto driftsresultat	6 219 724	-4 830 240	-12 605 321
Finansinntekter			
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	18 049 293	15 340 000	14 600 992
Mottatte avdrag på utlån	16 999	30 000	1 500
Sum eksterne finansinntekter	18 066 292	15 370 000	14 602 492
Finansutgifter			
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.	10 962 835	12 050 000	23 732 627
Avdragsutgifter Note 6	9 157 396	10 320 000	7 876 440
Utlån	152 991	10 000	35 300
Sum eksterne finansutgifter	20 273 222	22 380 000	31 644 367
Resultat eksterne finanstransaksjoner 7	-2 206 929	-7 010 000	-17 041 875
Motpost avskrivninger	15 223 352	10 374 000	15 382 342
Netto driftsresultat	19 236 147	-1 466 240	-14 264 854
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0	0	2 375 962
Bruk av disposisjonsfond	5 497 639	6 848 740	14 151 639
Bruk av bundne fond	5 169 779	3 814 500	4 275 630
Bruk av likviditetsreserve	6 759 763	6 759 762	1 712 032
Sum bruk av avsetninger	17 427 180	17 423 002	22 515 263
Overført til investeringsregnskapet	2 386 994	1 340 000	2 244 355
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	12 806 292	12 319 762	960 000
Avsetninger til bundne fond	7 065 193	2 297 000	5 046 054
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0

Sum avsetninger	22 258 479	15 956 762	8 250 409
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	14 404 848	0	0

Noter til driftsregnskapet:

Note 1. Kommunal organisering.

Kommunen har i 2009 hatt 2-nivå-modell med administrasjonssjef og virksomhetsledere. Kommunen praktiserer maksimal delegasjon innenfor lovverket. Ansvar er videredelegert til virksomhetsledere. Budsjettet ble vedtatt i balanse, men også presentert på virksomhetsnivå. Regnskapet er presentert på hovedansvar.

Note 2. Honorar

Samlede godtgjørelser til NGK utgjør kr. 709.000. Av dette gjelder kr. 325.000 revisjon og kr. 284.000 rådgivning og andre tjenester. Revisjon omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og diverse attestasjonsoppdrag.

En betydelig del av andre tjenester gjelder gjennomføring av overordnet analyse for forvaltningsrevisjon, plan for selskapskontroll og selskapskontroll som er bestilt av kontrollutvalget.

Note 3. Vesentlige forpliktelser:

1. Kommunen har ingen vesentlige forpliktelser som ikke er synliggjort i regnskapet.
2. Kommunen har uløste rettstvister ved årsskiftet, men ikke som kan påføre kommunen vesentlige utgifter.
3. IKT-system blir administrert av Regiondata på vegne av alle kommunene i Norddalen.
4. Kommunen har ikke store leasing- eller leieavtaler som gir store forpliktelser over mange år.

Note 4. Interkommunalt samarbeid

	Deltakere		Overføring 2009
NGR Renovasjonsselskap	Norddalen	§27	1408600
Regionkontoret	Norddalen	§27	1091200
Regiondata - drift	Norddalen	§27	1607400
Regiondata - investering	Norddalen	§27	511300
Nord-Gudbrandsdal kommunerevisjon	Norddalen	§27	720500
Sekretariatet for kontrollutvalgene	Norddalen	§27	86824
Arbeidsgiverkontrollen i NG	Norddalen	Vert Lom	310907
Pedagogisk/psykologisk tjeneste	Norddalen	Vert Sel	1330793
Jordmørvaktsamarbeid	Norddalen	Vert Sel	330981
NAV Sel, felles kompetanseenhet	Norddalen	Vert Sel	
Nav, felles gjeldsrådgiver	Norddalen	Vert Sel	
Barnevern	Sel - Vågå	Vert Sel	

I tillegg er det samarbeid på flere mindre områder.

Note 5. Økte utgifter og inntekter

Sum driftsutgifter øker med 7,2 % fra 2008 til 2009. Dette knytter seg i hovedsak til lønnsutgifter som har en generell sterk vekst i kommunesektoren i året. Driftsinntektene økte med

12,1 % i 2009, men i dette inngår ca 10 mill kr relatert til momskompensasjon fra investeringer omtalt tidligere.

Note 6. Betalte avdrag.

Avdrag er betalt i forhold til krav. Note 12 til regnskapet viser at beregnet kr 1 162 899 er betalt utover det en forpliktet til etter vektingsreglene i avdrag på lån.

Note 7. Oversikt plasseringer, realisert og bokført tap i året. ORKLA FINANS

Regnskaps- konto	Tekst	Markeds- verdi 1.1.09	Salgsverdi	Avkastning 2009	Kommentarer
Strukturerte produkter:					
2.1270.002	OF Asset Booster II	2 988 500	3 000 000	11 500	Solgt 2.12.09 for kr. 3.000.000
2.1270.007	Credit Suisse 08/13				
	OF S&P r100	5 100 000	5 004 000	-96 000	Solgt 15.5.09 for kr. 5.004.000
2.1270.008	Euro Stoxx 50	5 000 000	5 425 000	425 000	Solgt 16.9.09 for kr. 5.425.000
Hedgefond:					
2.1270.006	Alpha XL	4 019 320	8 061 540	4 042 220	Avsluttet, utbetales Mai/juni 2010
	SUM	17 107 820	21 490 540	4 382 720	BOKF TAP I 2008 PÅ SAMME: Kr. 7.881.18

Porteføljen er solgt pr. 31.12.09.

Siste utbetaling vil skje ca. mai/juni 2010

INVESTERINGSREGNSKAPET

	Regnskap 2009	Reg. budsjett	Regnskap 2008
Inntekter			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	878 958	0	1 370 237
Andre salgsinntekter	0	0	8 280
Overføringer med krav til motytelse	3 545 272	200 000	2 447 784
Statlige overføringer	154 000	200 000	10 100 000
Andre overføringer	2 123 466	0	2 186 784
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0
Sum inntekter	6 701 696	400 000	16 113 085
Utgifter			
Lønnsutgifter	8 806	0	36 886
Sosiale utgifter	1 625	0	1 728
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	63 435 877	98 047 500	38 747 016
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	2 639 574	0	0
Overføringer	13 686 757	0	8 140 275
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.	0	0	0

Fordelte utgifter	0	0	0
Sum utgifter	79 772 638	98 047 500	46 925 906

Finanstransaksjoner

Avdragsutgifter	1 252 933	300 000	2 022 641
Utlån	340 000	1 500 000	655 000
Kjøp av aksjer og andeler	730 201	630 000	654 679
Dekning av tidligere års udekket	5 533 965	0	2 818 992
Avsetninger til ubundne investeringsfond	2 868 354	2 868 354	0
Avsetninger til bundne fond	784 994	0	937 763
Avsetninger til likviditetsreserve	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	11 510 448	5 298 354	7 089 075

Finansieringsbehov	84 581 390	102 945 854	37 901 897
Dekket slik:			
Bruk av lån	55 406 179	87 300 000	27 188 821
Mottatte avdrag på utlån	455 339	0	909 183
Salg av aksjer og andeler	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0
Overføringer fra driftsregnskapet	2 386 994	1 340 000	2 244 355
Bruk av disposisjonsfond	3 367 363	437 500	543 684
Bruk av ubundne investeringsfond	4 868 354	2 000 000	50 000
Bruk av bundne fond	9 675 212	9 000 000	1 431 889
Bruk av likviditetsreserve	2 868 354	2 868 354	0
Sum finansiering	79 027 797	102 945 854	32 367 932
Udekket/udisponert	-5 553 594	0	-5 533 965

Note til investeringsregnskapet

De viktigste investeringene er:

1. Heidal skole	0,7 mill
Totalt 31,4 mill	
2. Nyhusom skole	2,4 mill
3. DMS	52,8 mill
Totalt 74,2 mill	
4. Kulturhussal, OVS	2,5 mill
5. Pcb-holdige armaturer,	0,9 mill
Totalt 2,2 mill	
6. Rehab. Asbestledn. Vann	3,9 mill
7. Rehab. Avløpsledn. Heidal	1,8 mill
Totalt 3,2 mill	
8. Brannutstyr	0,8 mill
Totalt 1,4 mill	
9. Rassikring Nyhusom	1,0 mill
10. Opprusting bygg og anlegg	0,9 mill
11. Flyktningebolig	0,7 mill
12. Heidal svømmehall	2,3 mill
13. Dekkelegg.komm.veger	1,6 mill
14. Div VAR-anlegg:	

Vann 0,1 mill

Avløp 1,4 mill.

15. Div kommunale bygg 9,8 mill

Av dette: Utskifting lysarm. 1,0 mill.

Inneklima Otta skole 0,38 mill

Prestebolig 2,2 mill

Otta Svømmehall 5,9 mill.

Underskuddet på 5,5 kommer av overskridelser på flere mindre prosjekter og ikke opptatte lån iht vedtatt finansiering. Dette fordeler seg slik:

Prosj. manglende fin.: kr 3.057.426

Vedr. formidlingslån kr 375.809

Prosjekter som dekkes av lån som ikke er tatt opp kr 2.513.260

Avsetninger kr 937.763

Sum kr 6.884.259

- Kap.innt. til dekn.av utg. kr 1.350.294

Underskudd **kr 5 533 294**

BALANSE

	Regnskap 2009	Regnskap 2008
EIENDELER		
Anleggsmidler	900 155 777	806 431 771
Herav:		
Faste eiendommer og anlegg	487 612 922	427 653 636
Utstyr, maskiner og transportmidler	8 878 393	8 249 437
Utlån	33 788 567	33 980 249
Aksjer og andeler	11 632 126	10 901 925
Pensjonsmidler	358 243 769	325 646 525
Omløpsmidler	105 113 823	96 585 969
Herav:		
Kortsiktige fordringer	46 697 238	43 028 426
Premieavvik	16 651 736	15 993 840
Aksjer og andeler	0	0
Sertifikater	8 061 540	17 107 820
Obligasjoner	0	0
Kasse, postgiro, bankinnskudd	33 703 309	20 455 883
SUM EIENDELER	1 005 269 600	903 017 740
 EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	260 611 893	248 446 809
Herav:		
Disposisjonsfond	5 266 907	1 325 617
Bundne driftsfond	25 887 449	23 692 035
Ubundne investeringsfond	379 926	2 379 925
Bundne investeringsfond	765 570	9 955 787
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	3 433 048	3 433 048
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK		
Invest	-6 831 735	-6 831 735
Regnskapsmessig mindreforbruk	14 404 848	0
Regnskapsmessig merforbruk	0	0
Udisponert i inv.regnskap	0	0
Udekket i inv.regnskap	-5 553 594	-5 533 965
Likviditetsreserve	0	9 628 117
Kapitalkonto	222 859 474	210 397 978
 Langsiktig gjeld	678 848 194	599 391 862
Herav:		
Pensjonsforpliktelser	400 317 220	364 050 559
Ihendehaverobligasjonslån	0	0
Sertifikatlån	0	0
Andre lån	278 530 974	235 341 303
 Kortsiktig gjeld	65 809 513	55 179 069
Herav:		
Kassekredittlån	0	0
Annen kortsiktig gjeld	57 899 930	48 020 393
Premieavvik	7 909 583	7 158 676
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	1 005 269 600	903 017 740
 MEMORIAKONTI		
Memoriakonto	3 196 941	4 730 693
Herav:		

Ubrukte lånemidler	1 551 890	3 358 069
Andre memoriakonti	1 645 051	1 372 624
Motkonto til memoriakontiene	-3 196 941	-4 730 693

HOVEDTALLSANALYSE

Driftsinntekter:

Sel kommunes driftsinntekter (ekskl. interne overføringer) består av:

- Skatteinntekter; formue-, inntekts- og eiendomsskatt
- Rammetilskudd fra staten
- Øvrige driftsinntekter som inntektsføres direkte i etatene, for eksempel refusjoner, brukerbetaling og øremerkede tilskudd m.v.

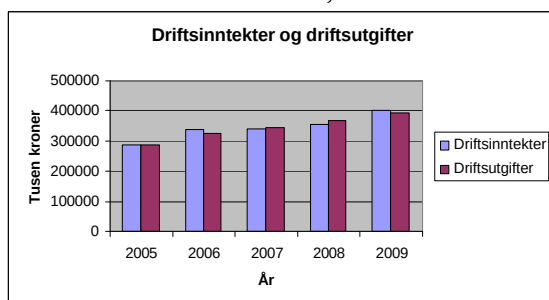
Samlede driftsinntekter i 2009 var 401 mill. kr. Dette er en økning på 45,6 mill. kr. fra 2008.

Skatteinngangen til Sel kommune utgjorde 93,9 mill. kr. av driftsinntektene.

Eiendomsskatten ble innbetalt med 4,7 mill. kr.

Rammetilskuddet var i 2009 137 mill. kr.

Brukerbetalingene har hatt en økning på 0,6 mill kr til i underkant av 12,2 mill kr.

Driftsutgifter:

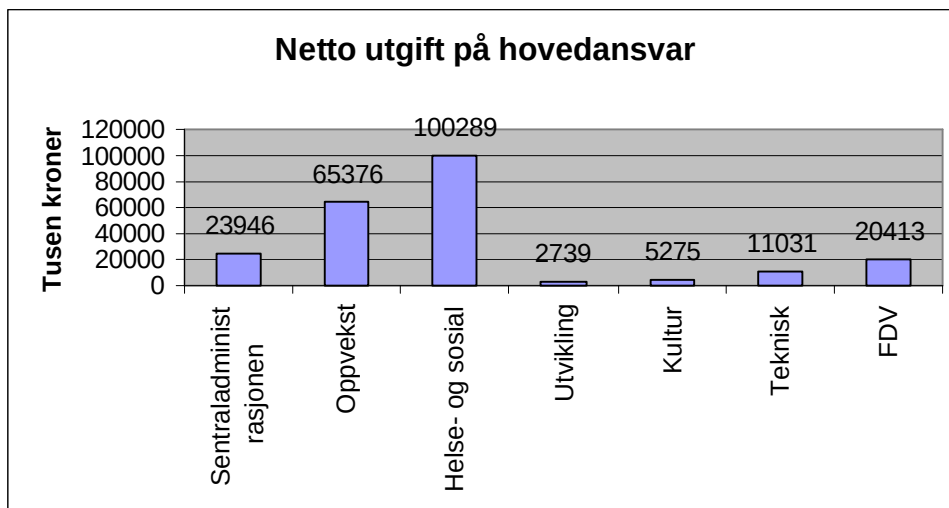
Sel kommunes driftsutgifter (ekskl. interne overføringer) består av:

- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjonen
- Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon
- Andre utgifter som tilskudd, overføringer og avskrivninger

Driftsutgiftene steg fra 2008 med 26,8 mill. kr. til 394,7 mill. kr. i 2009.

Lønn og sosiale utgifter utgjorde 65,2 % av totale driftsutgifter i 2009, mot 63,9 % i 2008, i 2007 65,8 %, i 2006 66,0%, i 2005 69,3%, i 2004 66,7 %.

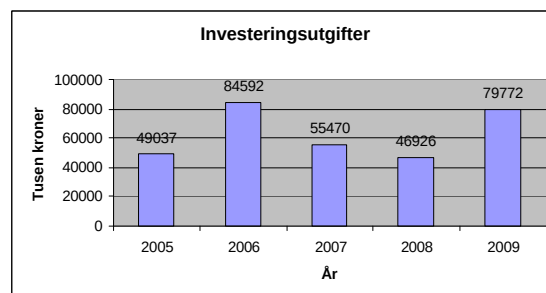
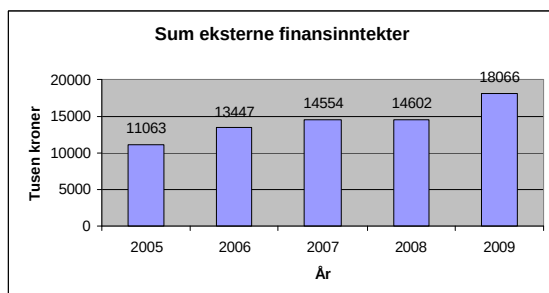
Fordeling driftsutgifter på ansvar viser at hovedansvarsområdene Oppvekst og Helse/omsorg tar 74 %. Tilsvarende tall var 71,9% i 2008. Dette er normalnivå for landet. Det har ligget på dette nivået de siste åra, men tendensen er at andelen er økende.

Finanstransaksjoner

Finansinntektene består av renteinntekter, utbytte og eieruttak samt mottatte avdrag på utlån. Finansinntektene økte med 3,5 mill. kr. fra 2008. Utbyttet fra Eidefoss er 10,080 mill. kr.

Kommunen har mye av lånegjelden i løpende 3 mnd-NIBOR. Denne renten har vært stabilt lav i 2009.

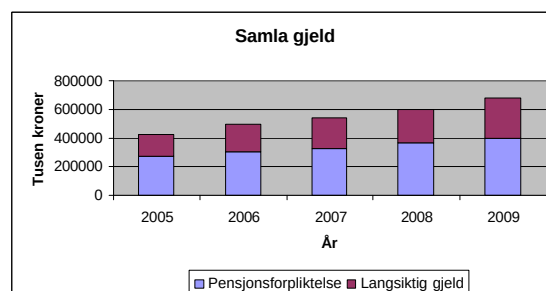
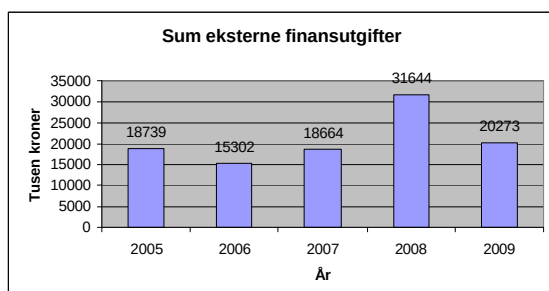

Finansutgiftene består av renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter samt avdragutgifter på kommunens lånemasse. Finansutgiftene er 11,4 mill. kr. lavere enn i 2008.

Året 2008 hadde i tillegg til kostnader med økt lånegjeld, bokførte tap på plasseringer – tilsvarende bokførte tap har Sel kommune ikke i 2009.

Gjeld og utlån

Langsiktig gjeld har økt med 79,5 mill. kr. til 678,8 mill. kr. Av dette beløpet refererer 400 mill. kr. seg til pensjonsforpliktelser. Ordinære lån til investeringsformål og videre utlån utgjorde ved utgangen av 2009 278,5 mill. kr. og økte i løpet av året med 43,2 mill. kr.

Arbeidskapital og likviditet

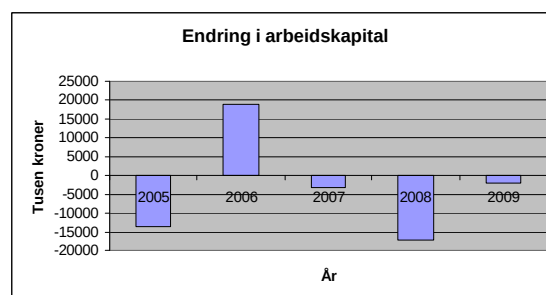
Endringen i arbeidskapitalen skal si noe om kommunes betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året, men krever en litt nærmere analyse av resultat for å kunne si om den virkelige betalingsevnen har økt eller blitt svekket.

Sel kommunes arbeidskapital, beregnet som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og er ved utgangen av 2009, 39,4 mill. kr. Endring i 2009 utgjør – 2,1 mill. kr. (tilsvarende var -17,1 året før). Av dette utgjør ubrukte lånemidler 1,5 mill. kr. som skal dekke investeringer.

Reduksjon i arbeidskapitalen er en indikator på forverret likviditet.

På slutten av året vedtok kommunestyret fullfinansiering av bl.a. DMS ved låneopptak. Opprinnelig del finansiering var bruk av momskompensasjon fra investeringen – forholdet er foreslått rettet opp ved disponering av årets driftsresultat. En må fortsatt være forberedt på økt press på likviditeten som konsekvens av økt lånegjeld og økte driftsutgifter kommende år.

Et stabilt lavt rentenivå er vesentlig i denne sammenhengen.

AVVIKSANALYSE

	(alle tall er i hele tusen)		Justert	
	Kommentarer	Regnskap	budsjett	Avvik
DRIFTSINNTEKTER:		400 919	362 129	38 790
Brukerbetalinger	ingen vesentlige avvik	12 189	11 539	650
Andre salgs- og leieinntekter	økte inntekter på Var-områdene	38 188	36 444	1 744
Overføringer med krav til motytelse:		98 438	66 801	31 637
	<i>Herav:</i>			
	<i>mva-komp (drift og inv), ikke budsjettet</i>			22 126
	<i>refusjoner</i>			1 896
	<i>refusjoner andre kommuner</i>			1 185
	<i>refusjon sykepenges</i>			4 359
	<i>refusjon fra Staten</i>			1 147
Rammetilskudd/skatteinntekter	For mye budsjettet	230 912	232 444	1 531 525
Andre statlige overføringer	Økte statstilskudd	13 346	8 182	5 164
	<i>Herav:</i>			
	<i>Styrkmidler/barnehtilskudd</i>			4 000
	<i>Flyktninger</i>			1 703
Andre overføringer		2 432	1 925	507
	<i>Herav:</i>			
	<i>Tilskudd til næringsfondet</i>			275
	<i>For lite budsj. Konesj.kraft</i>			427
	<i>Ikke budsjetterte gaver</i>			345
Andre direkte/indir. skatter		696	195	501
	<i>Herav:</i>			
	<i>Naturressursskatt, ikke budsj.</i>			318
	<i>Konesj.avgifter, for lite budsj.</i>			183
DRIFTSUTGIFTER:		394 699	366 959	27 740
Lønnsutgifter	Må sees opp mot sykep.ref.	217 582	215 200	2 382
Sosiale utgifter	Ingen vesentlige avvik	39 831	39 627	204
Kjøp av varer/tj som inngår i prod.	<i>Herav:</i>	73 769	65 919	7 850
	<i>Generell prisvekst utgjør</i>			1300
	<i>For lite budsj. Vedr. Regiondata</i>			2000
	<i>Leasingavgifter</i>			656
	<i>Kursutg./kompetanseheving</i>			547
	<i>Lisenser</i>			569
Kjøp av tj. som erstatter tj.prod.	<i>Herav:</i>	23 453	18 076	5 377
	<i>Bet. Til staten mva dms</i>			3100
	<i>bet. Til andre kommuner</i>			583
Overføringer	<i>Herav:</i>	29 844	19 388	10 456
	<i>For lite buds. Mva-komp drift</i>			8964
	<i>Økt tilskudd private barnehager</i>			772
Avskrivninger	<i>For lite budsjettet</i>	15 223	10 374	4 849
Fordelte utgifter	<i>For lite budsjettet</i>	-5 003	-1 625	-3 378
Brutto driftsresultat		6 220	-4 830	11 050

AVVIKSANALYSE

	(alle tall er i hele tusen)		Justert	
	Kommentarer	Regnskap	budsjett	Avvik
FINANSINNTEKTER				
Renteinntekter, utbytte	Verdiøkning på sertifikater m.v.	18 049	15 340	2 709
Mottatte avdrag på utlån	Gjelder sosiale lån, ingen bemerkning	17	30	-13
FINANSUTGIFTER				
Renteutgifter	Gjennomsnitt lavere rentenivå	10 963	12 050	-1 087
Avdragsutgifter	Skyldes utsatt låneopptak	9 157	10 320	-1 163
Utlån	Sosiale utlån	153	10	143
Motpost avskrivninger		15 223	10 374	4 849
Netto driftsresultat		19 236	-1 466	20 702
INTERNE FINANSTRANSAKSJONER				
Bruk av avsetninger	Ingen kommentarer	17 427	17 423	4
Sum avsetninger	Vesentlige avvik:	22 258	15 957	6 301
	økt avsetning til næringsformål			1450
	avsetning til var-fond, avløp			903
	økt avsetning renter			437
	avsetning bygg/anlegg			527
	musikalsk samarbeid			381
Regnskapsmessig overskudd		14 405	0	14405

Netto driftsresultat i % av
driftsinntektene er 4,79%

KOSTRA - ANALYSE AV HOVEDTALLENE

Alle kommuner er pålagt å føre regnskapet etter KOSTRA-standard. KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem om kommunal virksomhet.

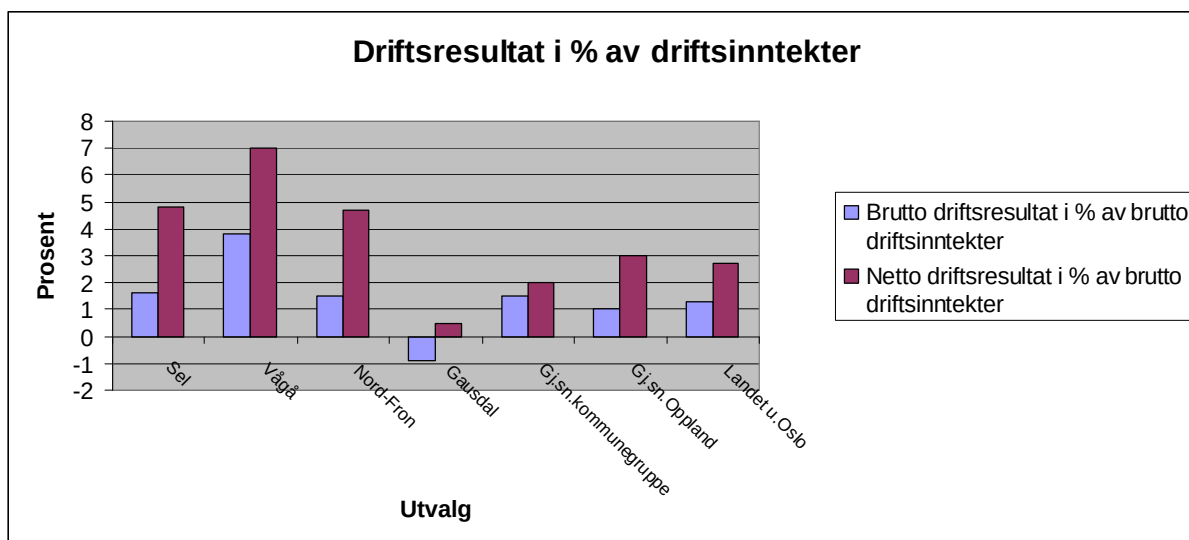
Etter en del problemer med feilrapportering, synes systemet å ha gått seg til og det er nå et greit hjelpemiddel for sammenlignende statistikk kommunene i mellom. Dette gir grunnlag for sammenligning av prioriteringer, forbruk og effektivitet.

Tallene settes sammen i data som viser kommunens:

- Prioriteringer – viser hvordan kommunens frie inntekter er fordelt til ulike formål.

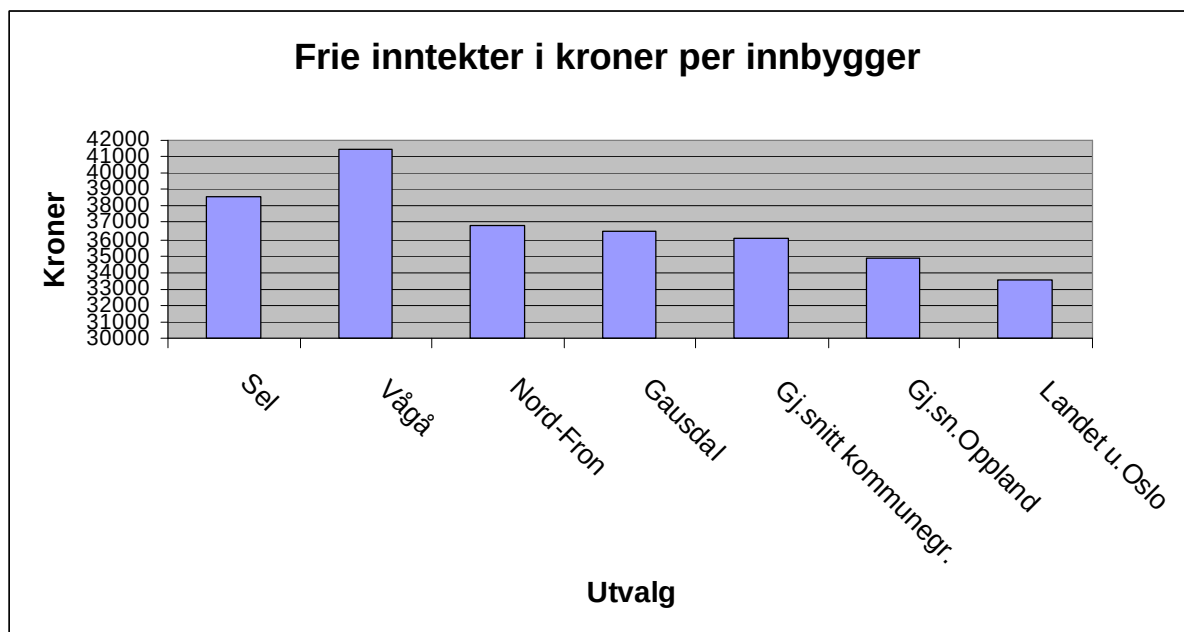
- Dekningsgrader – viser tjenestetilbudet i forhold til ulike målgrupper for tilbudet.
- Produktivitet/enhetskostnader – viser kostnader/bruk av ressurser i forhold til tjenesteproduksjonen.
- Utdypende tjenesteindikatorer – viser nøkkeltall som supplerer de ovennevnte indikatorene.

I de påfølgende tabellene har en valgt å sammenligne Sel med Vågå, Nord-Fron og Gausdal samt gruppe 11 (sammensatt gruppe av sammenlignbare kommune, i alt 43 stk), gjennomsnitt av kommunene i Oppland og samlet for landet for øvrig eks. Oslo.

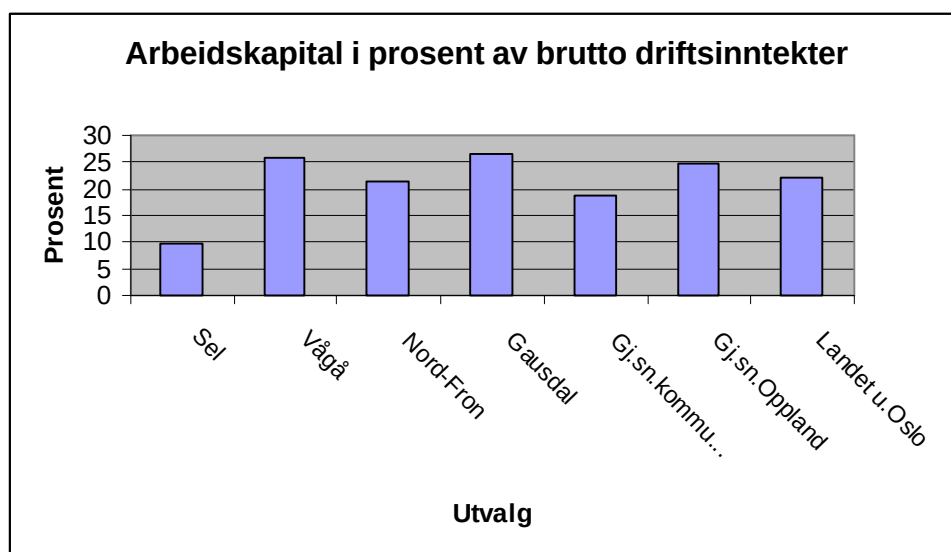

Driftsresultat indikerer kommunens økonomiske stilling. Det er et nasjonalt mål at netto driftsresultat bør være over 2 - 4%. Mange kommuner har slitt med å få

dette til. For Sel er tallet 4,8 i 2009 mot -4,0 i 2008. Kommunen bokførte urealiserte tap på plasseringer og gjorde opp regnskapet med strykninger i 2008.

Sel kommune har forholdsvis høye frie inntekter målt pr. innbygger. Når dette ikke gir seg utslag i romsligere økonomi kan det forklares med at målt i samlede inntekter er Sel en lavinntektskommune.

Arbeidskapitalen har hatt en dårlig utvikling de siste årene. Som en ser av diagrammet, ligger en dårlig an sammenlignet med andre kommuner en sammenligner seg med. Mange kommuner har opprettet kassakreditt for å møte svingninger mellom inn- og utbetalinger. Sel kommune har ikke gjort det, men vurderte behovet for innlån for finansiering av investeringer så sent som i november 2009 for å sikre likviditeten i en presset periode. Som følge av dette bør en i ettertid tilbakeføre ca. 10 mill. kr. av årets resultat til nedbetaling av gjeld som var en midlertidig finansiering av momskompensasjon relatert til investeringer.

Analyse av KOSTRA-tallene

Kostratallene er basert på foreløpig rapportering av regnskapsdata som ikke er reviderte. Det er noen åpenbare rapporteringsfeil både for Sel og noen av de andre kommunene. Tabellen gir likevel nyttig informasjon om egen kommune opp i mot andre.

Utvalgte nøkkeltall, kommuner - nivå 1

Ureviderte tall per 15.03.2010

	Gausdal 2009	Vågå 2009	Nord- Fron 2009	Sel 2009	Gj.snitt komm. gr 11 2009	Gj.snitt Oppl. 2009	Gj.snitt landet utenom Oslo 2009	Gj.snitt alle kommuner 2009
Finansielle nøkkeltall								
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-0,9	3,8	1,5	1,6	1,5	1,0	1,3	1,2
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	0,5	7,0	4,7	4,8	2,0	3,0	2,7	2,8
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	188,9	182,1	150,2	169,3	186,8	173,7	173,4	167,9
Arbeidskapital i prosent av brutto driftsinntekter	26,7	25,8	21,5	9,8	18,7	24,9	22,1	21,0
Frie inntekter i kroner per innbygger	36 469	41 465	36 808	38 545	36 013	34 879	33 486	34 183
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	52 132	49 424	21 999	40 538	40 643	32 898	35 848	28 757
Prioritering								
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	22 177	36 164	22 775	12 488	17 174	15 807	15 798	17 383
Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring (202, 214, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år	98 390	95 628	100 342	94 487	86 661	88 089	82 747	84 272
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjeneste	2 054	2 417	2 070	2 501	1 894	1 953	1 715	1 687

	Gausdal 2009	Vågå 2009	Nord- Fron 2009	Sel 2009	Gj.snitt komm. gr 11 2009	Gj.snitt Oppl. 2009	Gj.snitt landet utenom Oslo 2009	Gj.snitt alle kommuner 2009
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgtjenesten	14 885	17 582	15 204	14 249	15 627	14 865	13 105	12 848
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	1 671	1 439	1 582	2 620	2 114	2 084	2 437	2 705
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	3 748	3 529	5 189	5 441	5 235	5 084	5 376	5 525
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	4 187	5 322	4 696	4 473	3 759	3 928	3 531	3 535
Dekningsgrad								
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	95,7	86,8	88,9	88,8	88,4	89,1	89,2	88,5
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	8,8	7,4	7,5	7,6	8,9	7,4	7,6	7,6
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjeneste	7,2	12,2	11,2	10,1	9,8	10,2	9,3	9,3
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,3	11,0	10,0	8,3	9,0	10,3	8,3	8,3
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0	74,1	87,7	100,0	94,5	95,2	93,8	93,6
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	20,6	16,7	19,9	..	14,1	14,5	14,3	14,6
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	2,0	3,9	..	6,8	3,9	4,0	3,7	3,9
Andel barn med barneverntiltak ift. innb. 0-17 år	4,2	4,6	6,0	4,0	5,1	4,5	4,2	4,2

	Gausdal 2009	Vågå 2009	Nord- Fron 2009	Sel 2009	Gj.snitt komm. gr 11 2009	Gj.snitt Oppl. 2009	Gj.snitt landet utenom Oslo 2009	Gj.snitt alle kommuner 2009
Lengde kommunale veier og gater i km pr. 1 000 innbygger	12,2	21,0	19,7	10,7	12,5	10,1	8,8	7,9
Sykel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.	7	35	107	8	39	102	37	35
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	21	24	18	..	21	23	20	20
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	..	..	..	..	..	..	..	..
Produktivitet/enhetskostnader								
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	124 985	141 734	113 000	109 995	129 073	125 142	132 795	133 266
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202, 222, 223), per elev	97 852	94 711	103 401	96 708	87 841	91 185	83 897	82 919
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.til 7.årstrinn	11,8	10,9	10,3	11,8	12,0	12,2	13,0	13,2
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.til 10.årstrinn	16,1	12,6	10,5	13,1	13,9	13,4	14,6	14,8
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av kjernetjenester til hjemmeboende (i kroner)	102 718	143 379	146 543	163 551	183 560	159 778	172 746	168 070
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	879 961	725 278	741 419	861 571	813 268	756 208	810 677	805 620
Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	3 500	3 806	3 044	2 720	2 512	3 068	2 623	2 619

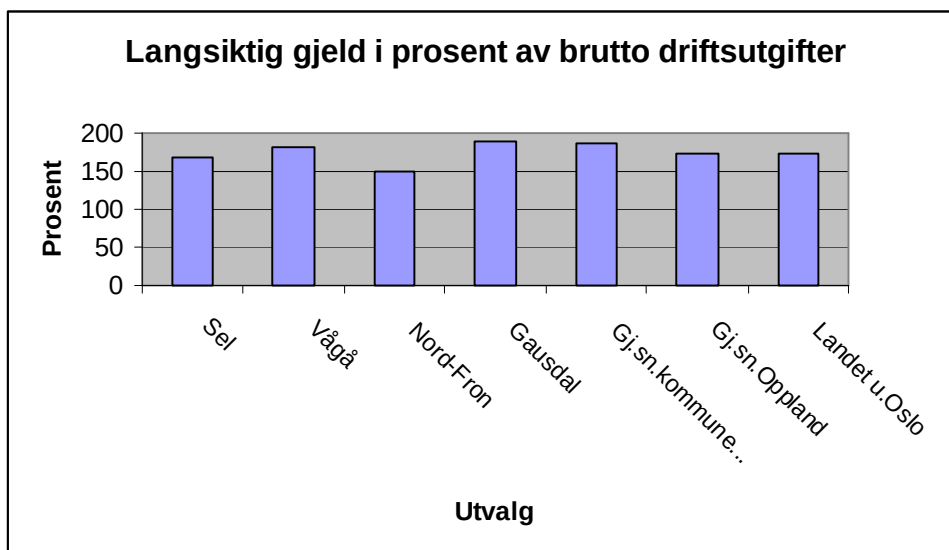
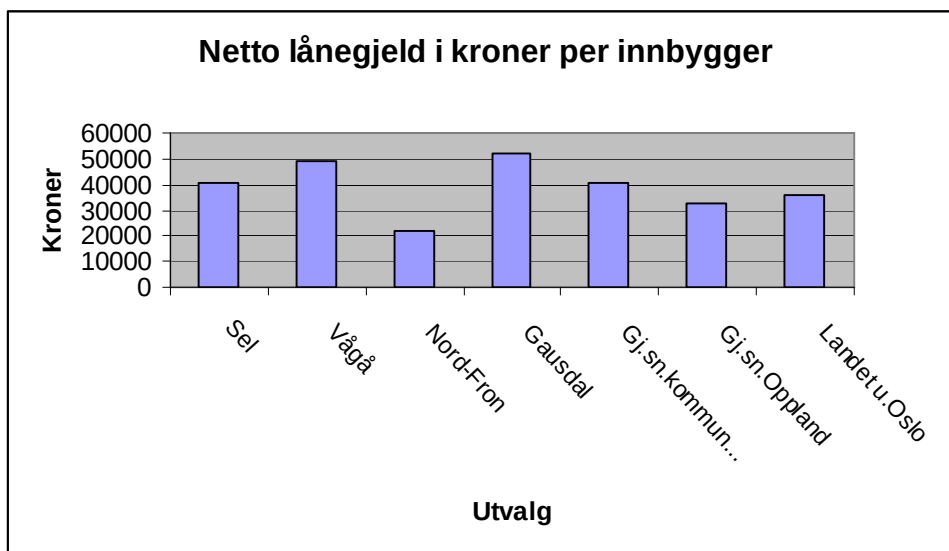
	Gausdal 2009	Vågå 2009	Nord- Fron 2009	Sel 2009	Gj.snitt komm. gr 11 2009	Gj.snitt Oppl. 2009	Gj.snitt landet utenom Oslo 2009	Gj.snitt alle kommuner 2009
Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	3 262	3 800	6 614	3 044	3 484	4 258	3 043	3 039
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	1 840	2 140	1 521	1 550	2 242	1 910	2 296	2 296
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker (kalenderdager)	39	23	7	21	..	..	..	..
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, vedtatte reguleringsplaner (kalenderdager)	..	150	..	135	..	..	..	..
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, kartforretning (kalenderdager)	134	50	80	360	96	107	87	87
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate	51 947	65 064	71 219	87 766	79 426	81 200	106 424	119 377
Lovanvendelse								
Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget.	100	100	88	..	..	..	..	..
Andel dispensasjonssøkn. for nybygg i 100-m beltet langs saltvann innvilget	..	..	..	..	..	..	..	..

© Statistisk sentralbyrå

Administrasjonssjefen vil avgrense seg til å peke på utgifter pr plass i sykehjem. Sel har få plasser, men samtidig hatt lave utgifter pr. plass. Statistikken har vist at utgiftene pr. plass i 2008 og 2009 har ligget mer på gjennomsnittet.

Låneutgifter

Sel har tidligere hatt relativt sett lave låneutgifter. Sel kommune ligger nå omtrent på gjennomsnittet av gruppen av sammenlignbare kommuner mht netto lånegjeld i kroner per innbygger. Årsaken er i stor grad de store skoleinvesteringene i 2006 til 2008 samt investering i DMS mv i 2009. Med eventuelt stigende rentenivå vil dette medføre en utfordring for kommunen. Pensjonsforpliktelsene utgjør en stor del av den langsiktige gjelden. Pensjonsforpliktelsene er et estimat på kommunens framtidige pensjonsutgifter og er ikke lånegjeld.

En annen indikator lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter.

Utfordringen vil ligge i å finne en fornuftig balanse i den totale økonomien mellom løpende drift og kapitalutgifter. Som lavinntektskommune, vil en ha en sterk utfordring å ha en effektiv drift om en samtidig skal ha lånegjeld på gjennom-

snittet eller mer. Når en vurderer lånegjelden, må en ta hensyn til i hvilken grad deler av den er finansiert gjennom inntekter. Eksempelvis er lånegjeld knyttet til VAR-anlegg finansiert gjennom avgiftene. Ca 15 mill. av skoleutbyggingen er finansiert gjennom rentestøtte fra staten. Det samme gjelder deler av utbyggingen innen eldreomsorgen.